

METODOLOŠKI DOKUMENT
MJESEČNO ISTRAŽIVANJE O ZAPOSLENIMA I PLAĆI (RAD-1)

Sarajevo, 2017. godina

Izdaje Federalni zavod za statistiku FBiH, 71000 Sarajevo, Zelenih beretki 26

Telefon: +387 (33) 20 64 52, Fax: +387 (33) 22 61 51

Elektronska pošta: fedstat@fzs.ba, Internetska stranica: <http://www.fzs.ba>

Odgovara: Doc. Dr. Emir Kremić, direktor

SADRŽAJ

UVOD.....	4
SKRAĆENICE.....	4

1. OSNOVNE ADMINISTRATIVNE INFORMACIJE

1.1. Naziv istraživanja	5
1.2. Nositelj istraživanja (područje statistike) i periodika istraživanja	5
1.3. Pravna osnova statističkog istraživanja.....	5
1.4. Obaveza davanja podataka	5
1.5. Povjerljivost i zaštita podataka	5

2. METODOLOŠKE OSNOVE

2.1. Cilj istraživanja	5
2.2. Predmet istraživanja.....	5
2.3. Izvještajne jedinice	6
2.4. Adresar izvještajnih jedinica	6
2.5. Vrijeme i metoda prikupljanja podataka	6
2.6. Relevantni nacionalni standardi	6
2.7. Definicije i objašnjenja.....	6
2.8. Primjena Klasifikacije djelatnosti KD BiH 2010.....	7

3. ORGANIZACIJA I PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

3.1. Učesnici u provođenju istraživanja	7
3.2. Periodika i rokovi za prikupljanje podataka	8
3.3. Obuhvat i uporedivost	8
3.4. Rezultati istraživanja i objava podataka	9
3.5. Namjena podataka	9
3.6. Korisnici podataka.....	9

UVOD

Mjesečnim istraživanjem o zaposlenima i plaći (RAD-1) prikupljaju se podaci o zaposlenima i plaći od pravnih osoba koje posluju na teritoriji Federacije BiH.

Podaci o kretanju plaća i zaposlenih služe kao kratkoročni pokazatelji razvoja ekonomije i elementi za izradu dugoročnih i kratkoročnih razvojnih programa u području ekonomske i socijalne politike, a također su osnovica za utvrđivanje materijalnih i socijalnih prava stanovništva.

SKRAĆENICE

BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FZS	Federalni zavod za statistiku
EU	Europska unija
RAD-1	Mjesečni izvještaj o zaposlenima i plaći
KD BiH 2010	Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010
KD BiH 2006	Klasifikacija djelatnosti Bosne i Hercegovine – prethodna verzija
NACE Rev.2	Europska klasifikacija ekonomskih djelatnosti
NACE Rev.1.1	Europska klasifikacija ekonomskih djelatnosti – prethodna verzija
SPR	Statistički poslovni registar

1. OSNOVNE ADMINISTRATIVNE INFORMACIJE

1.1. Naziv istraživanja

Mjesečni izvještaj o zaposlenima i plaći.
Skrraćeni naziv: RAD-1

1.2. Nosilac istraživanja (područje statistike) i periodika istraživanja

Mjesečni izvještaj o zaposlenima i plaći (RAD-1) je istraživanje koje provodi Federalni zavod za statistiku uz učešće deset Službi za statistiku u kantonima.

Istraživanje se provodi u sklopu Sektora za statistiku stanovništva i društvene statistike, u Odsjeku za statistiku tržišta rada.

Periodika istraživanja i obrada podataka je mjesečna.

1.3. Pravna osnova statističkog istraživanja i obaveza davanja podataka

Statističko istraživanje Mjesečni izvještaj o zaposlenima i plaći (RAD-1) provodi se na osnovu Zakona o statistici u Federaciji BiH ("Službene novine FBiH" br. 63/03 i 09/09), Programa i Plana provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH.

1.4. Obaveza davanja podataka

Obaveza podnošenja izvještaja zasniva se na članu 31. Zakona o statistici u Federaciji BiH. Odbijanje davanja podataka, davanje nepotpunih i netačnih podataka ili nedavanje podataka u propisanom sadržaju i roku povlači kaznene odredbe iz čl. 43. i 44. navedenog Zakona.

1.5. Povjerljivost i zaštita podataka

Podaci koji se prikupljaju putem ovog istraživanja koristit će se isključivo za statističke svrhe i neće se objavljivati kao pojedinačni. Upotreba, povjerljivost i zaštita podataka utvrđena je članovima od 36. do 42. Zakona o statistici FBiH i primjenjivat će se prilikom statističke obrade predmetnih podataka.

2. METODOLOŠKE OSNOVE

2.1. Cilj istraživanja

Osnovni cilj Mjesečnog statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći (RAD-1) je dobivanje podataka o mjesečnom kretanju plaća i zaposlenosti, koji su osnovni pokazatelji za analizu ekonomije (broja zaposlenih, prosječne mjesečne neto i bruto plaće po zaposlenom, nominalni i realni indeksi bruto i neto plaće, a služe i kao input za Nacionalne racune) i elementi za izradu dugoročnih i kratkoročnih razvojnih programa u području ekonomske i socijalne politike, a također su osnovica za utvrđivanje materijalnih i socijalnih prava stanovništva.

2.2. Predmet istraživanja

Predmet ovog istraživanja su prosječne mjesečne isplaćene neto i bruto plaće po zaposlenom u pravnim osobama, mase plaća i broj zaposlenih na koje se isplate odnose, broj placenih sati rada po vrstama, ostala novčana primanja zaposlenih, broj zaposlenih prema kadrovskoj evidenciji pravne osobe koja dostavlja izvještaj, a ona uključuje broj zaposlenih na kraju prethodnog izvještajnog mjeseca, broj zaposlenih koji su došli u toku izvještajnog mjeseca, broj zaposlenih koji su otišli u toku izvještajnog mjeseca i broj zaposlenih na kraju izvještajnog mjeseca, iskazane potrebe za zapošljavanjem.

2.3. Izvještajne jedinice

Izvještajne jedinice su izabrane pravne osobe svih oblika vlasništva iz svih područja djelatnosti KD BiH 2010, koje posluju na teritoriji Federacije BiH. Izvještajne jedinice su istovremeno i jedinice posmatranja. Izvještajne jedinice (pravne osobe) daju podatke pojedinačno za jedinice u svom sastavu. U nekim slučajevima registrovane jedinice u sastavu pravne osobe same direktno dostavljaju podatke.

2.4. Adresar izvještajnih jedinica

Adresar sadrži spisak izabranih izvještajnih jedinica (pravnih osoba) razvrstanih po kantonima, općinama, a unutar općine po rastućem redu Klasifikacije djelatnosti KD BIH 2010, sa sljedećim identifikacijskim obilježjima: identifikacijski broj, naziv pravne osobe, općinu i kanton u kojoj posluje, djelatnost koju pravna osoba obavlja i adresne podatke.

Izbor izvještajnih jedinica kojima se dostavljaju mjesečni obrasci o zaposlenima i plaćama (RAD-1) se vrši prema kriteriju ukupnog broja zaposlenih na nivou osnovnog subjekta. Obuhvataju se sve pravne osobe koje imaju 10 i više zaposlenih, po pripadajućim jedinicama u sastavu, uz uslov poslovanja na teritoriji Federacije BiH.

Svrha adresara jeste da se na osnovu podataka koje sadrži, izvrši distribucija statističkih obrazaca, a tokom prikupljanja podataka kontroliše se obuhvat izvještajnih jedinica. Smatra se da je prema adresaru izvršen potpuni obuhvat ukoliko su sve izvještajne jedinice iz adresara na području kantona dostavile popunjene obrasce RAD-1.

Adresar se formira na osnovu Statističkog poslovnog registra (SPR), koji vodi Federalni zavod za statistiku.

2.5. Vrijeme i metoda prikupljanja podataka

Podaci se prikupljaju izvještajnom metodom na obrascu RAD-1 od pravnih osoba, uz učešće deset Službi za statistiku u kantonima.

Rok za dostavljanje izvještaja od strane izvještajnih jedinica prema Službama za statistiku u kantonima je 25. u mjesecu za prethodni mjesec tekuće godine.

Rok Službama za statistiku u kantonima prema centralnoj statističkoj instituciji – Odsjeku za statistiku tržišta rada je do 9. u mjesecu za mjesec prije prethodnog.

Rok završetka obrade mjesečnih podataka o zaposlenima i plaći u Federalnom zavodu za statistiku je oko 15. u mjesecu (izvještajni mjesec + 45 dana).

2.6. Relevantni nacionalni standardi

Nacionalni zakoni vezani za područje rada i zarada: Zakon o radu ("Službene novine Federacije BiH" br.26/16),

Kolektivni ugovori između zaposlenika i poslodavaca,

Zakoni o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 64/07 i 80/11),

Pravilnik o razvrstavanju poslovnih subjekata prema klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 72/17),

Odluka o Klasifikaciji djelatnosti Bosne i Hercegovine 2010 („Službeni glasnik BiH“, broj 47/10), koja se primjenjuje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine na osnovu člana 5. Zakona o klasifikaciji djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 64/07 i 80/11).

2.7. Definicije i objašnjenja

Zaposleni su osobe koje su zasnovale radni odnos sa poslodavcem, bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena. To su sve osobe koje se vode u kadrovskoj evidenciji izvještajne jedinice.

Neto plaća obuhvata plaću za obavljani rad, kao i naknade plaća po osnovu radnog odnosa (neizvršeni a plaćeni sati) za: godišnji odmor, plaćeni dopust, državne praznike i neradne dane utvrđene zakonom, bolovanja koja idu na teret izvještajne jedinice, plaćeno odsustvo sa posla, zastoje u poslu bez krivnje zaposlenog. Isplaćena plaća za obavljani rad obuhvata osnovnu plaću, dodatke na radni staž, dodatke

za rad u smjenama, dežurstva, noćni rad, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznikom, dodatke zbog loših uslova rada i ostala primanja proistekla iz rada.

Neto plaća ne obuhvata ostala novčana primanja zaposlenih kao što su: topli obrok, prevoz, regres, solidarna pomoć, jednokratna novčana pomoć i slično. Ne uključuju se ni primanja po ugovoru o povremenim i privremenim poslovima, nakanade za autorska djela, otpremnine i jubilarne nagrade, ostale beneficije zaposlenih, te naknade za bolovanja koja se ne isplaćuju na teret poslodavca.

Prosječna isplaćena neto plaća u Federaciji BiH, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku, ne obuhvata akontaciju poreza na dohodak.

Prosječna mjesečna isplaćena bruto plaća obuhvata neto plaću plus zakonom propisana obavezna izdvajanja iz bruto plaće (doprinosi iz bruto plaće i akontacija poreza na dohodak).

Bruto plaća ne obuhvata doprinose poslodavca, tj. doprinose na bruto plaću.

Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća po zaposlenom izračunava se dijeljenjem ukupnih isplata sa brojem zaposlenih koji su učestvovali u isplatama plaća, a ne sa brojem zaposlenih koji se vode u kadrovskoj evidenciji.

Podaci o prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj neto i bruto plaći po zaposlenom iskazuju se po principu obavljenih isplata u tekućem za prethodni mjesec, što odgovara dinamici isplata u najvećem broju pravnih osoba te se i prosjek plaće po zaposlenom odnosi na mjesec za koji je isplata primljena.

Nominalni indeksi neto i bruto plaća izračunavaju se iz apsolutnih iznosa prosječnih mjesečnih neto i bruto plaća za odgovarajući period.

Realni indeksi neto i bruto plaća izračunavaju se dijeljenjem nominalnih indeksa neto i bruto plaća sa indeksom potrošačkih cijena.

Plaćeni sati su izvršeni sati rada u redovnom radnom vremenu, prekovremeni sati i neizvršeni, a plaćeni sati rada (godišnji odmor, praznici, bolovanja koja su plaćena na teret izvještajne jedinice i drugi plaćeni, a neizvršeni sati).

Izvršeni sati rada uključuju izvršene, stvarno odrađene sate rada (efektivne sate rada) u punom radnom vremenu, u radnom vremenu kraćem ili dužem od punog radnog vremena, a uključuju i sate čekanja, zastoja i prekida u radu za koje nisu odgovorni zaposleni.

Neizvršeni sati rada plaćeni u pravnoj osobi uključuju sate godišnjeg odmora, sate odmora za praznike i neradne dane određene zakonom, sate korištene za stručno obrazovanje, sate bolovanja koja su plaćena na teret izvještajne jedinice, plaćeni dopust i ostale sate odsutnosti uz naknadu plaće.

2.8. Primjena Klasifikacije djelatnosti KD BIH 2010

Podaci o zaposlenim i plaćama prema Klasifikaciji djelatnosti KD BIH 2010 (usklađena sa EU klasifikacijom NACE Rev.2) raspoloživi su od 2005. godine.

3. ORGANIZACIJA I PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

3.1. Učesnici u provođenju istraživanja

Federalni zavod za statistiku utvrđuje metodologiju istraživanja, a Planom statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH definišu se statističke aktivnosti. Plan statističkih istraživanja sadrži sljedeće: naziv istraživanja, nosioca istraživanja, sadržaj i namjenu istraživanja, periodiku provođenja (mjesečno, tromjesečno, godišnje i sl.), referentni period ili datum na koji se podaci odnose, jedinicu posmatranja, izvor i način prikupljanja, izvještajnu jedinicu, rokove za izvještajne jedinice kao i rokove u kojima će se obraditi podaci i objaviti rezultati istraživanja, nivo za koji će se objavljivati rezultati. Federalni zavod za statistiku izrađuje adresar izvještajnih jedinica, štampa statističke obrasce i šalje statističke obrasce službama za statistiku u kantonima.

U pripremi i provođenju istraživanja učestvuje Federalni zavod za statistiku sa deset Službi za statistiku u kantonima.

Službe za statistiku u kantonima prikupljaju popunjene statističke obrasce, pružaju pomoć izvještajnim jedinicama u slučaju nejasnoća pri ispunjavanju upitnika, kontrolišu obuhvat izvještaja prema adresaru, kontaktiraju izvještajne jedinice u slučaju neodgovora, pripremaju podatke za obradu (kontrolišu tačnost, potpunost i logičnost podataka, vrše unos podataka). Nakon završenog unosa podataka metodolozi

iz Odsjeka za statistiku tržišta rada vrše dodatne logičke kontrole podataka, tabeliranje rezultata istraživanja i dostavljanje istih Odsjeku za publicistiku koji objavljuje podatke.

Za provođenje mjesečnog istraživanja RAD-1 koristi se obrazac u papirnoj i u elektronskoj formi (excel). Izvještajne jedinice dostavljaju popunjene obrasce RAD-1 (putem pošte, e-maila ili faxes) Službama za statistiku u kantonima na mjesečnom nivou, prema rokovima utvrđenim Planom provođenja statističkih istraživanja.

Obrazac RAD-1 pravne osobe popunjavaju na osnovu podataka iz kadrovske i računovodstvene evidencije. Iz kadrovske evidencije popunjavaju se podaci o broju zaposlenih, a iz računovodstvene evidencije podaci o masama isplaćenih plaća i broju zaposlenih koji su učestvovali u isplatama.

Obrazac RAD-1 dostavljaju izabrani poslovni subjekti koji posluju na teritoriji Federacije BiH po principu teritorijalno čiste djelatnosti, na nivou općine. To znači da izvještajne jedinice koje imaju jedinice u sastavu, koje se bave djelatnošću drugačijom u odnosu na djelatnost matične organizacije ili se nalaze van općine sjedišta matične firme, ne popunjavaju zbirne izvještaje za cijelu izvještajnu jedinicu, nego se izvještaji popunjavaju pojedinačno po jedinicama. U nekim slučajevima jedinice same za sebe popunjavaju podatke.

3.2. Periodika i rokovi za prikupljanje podataka

Podaci o plaćama i broju zaposlenih prikupljaju se i obrađuju u mjesečnoj periodici.

Rok za dostavljanje izvještaja od strane izvještajnih jedinica prema Službama za statistiku u kantonima je 25. u mjesecu za prethodni mjesec tekuće godine.

Rok Službama za statistiku u kantonima prema centralnoj statističkoj instituciji – Odsjeku za statistiku tržišta rada je do 9. u mjesecu za mjesec prije prethodnog.

Rok završetka obrade mjesečnih podataka o zaposlenima i plaći u Federalnom zavodu za statistiku je oko 15. u mjesecu (izvještajni mjesec + 45 dana).

3.3. Obuhvat i uporedivost

Okvir za obuhvat istraživanja RAD-1 je Statistički poslovni registar (SPR) aktivnih poslovnih subjekata - pravnih osoba na dan 31. 12. prethodne godine. U adresar su uključene sve aktivne pravne osobe iz Statističkog poslovnog registra koje imaju 10 i više zaposlenih iz svih područja djelatnosti KD BIH po pripadajućim jedinicama uz uslov poslovanja na teritoriji Federacije BiH. U ukupan broj zaposlenih uključeni su svi zaposleni u pravnim osobama obuhvaćene adresarom bez obzira da li su primili plaću ili ne za mjesec izvještavanja.

Za pravne osobe sa manje od 10 zaposlenih, koje nisu obuhvaćene adresarom Mjesečnog istraživanja o zaposlenima i plaći (RAD – 1), vrši se procjena podataka o zaposlenima.

Ukupan broj zaposlenih u Federaciji BiH obuhvaća zaposlene u pravnim osobama koje posluju na teritoriji Federacije BiH i zapošljavaju 10 i više zaposlenih (obuhvat istraživanja RAD-1), procjenu broja zaposlenih u pravnim osobama koje zapošljavaju manje od 10 zaposlenih, zaposlene u odbrani (oružanim snagama) i zaposlene u obrtu i srodnim djelatnostima.

Ukupan broj zaposlenih u Federaciji BiH ne obuhvaća individualne poljoprivrednike, zaposlene u poslovnim jedinicama koje posluju izvan Federacije BiH i zaposlene u predstavništvima BiH u inostranstvu.

Podaci o zaposlenima u obrtu i srodnim djelatnostima se preuzimaju od Porezne uprave Federacije BiH.

Prosječne mjesečne isplaćene neto i bruto plaće u Federaciji BiH se izračunavaju iz podataka koji se prikupljaju putem Mjesečnog istraživanja o zaposlenima i plaći (RAD -1) od pravnih osoba sa 10 i više zaposlenih.

Istraživanjem o prosječnim mjesečnim isplaćenim neto i bruto plaćama zaposlenih u pravnim osobama obuhvaćene su isplaćene neto i bruto plaće zaposlenih koji imaju zasnovan radni odnos bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena.

Podaci o prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj plaći po zaposlenom iskazuju se po principu obavljenih isplata u tekućem mjesecu za prethodni mjesec, što odgovara dinamici isplata u najvećem broju pravnih osoba i prosjek plaće po zaposlenom odnosi se na mjesec za koji je isplata primljena.

Kod zakašnjelih isplata za prethodne mjesece i razdoblja podaci se uključuju u prosjeke isplata za mjesec koji se obrađuje jer u mjesečnoj dinamici praćenja nije moguće korigovati već objavljen i korišten podatak o plaćama.

U obračun prosječnih plaća nisu uključene plaće pripadnika odbrane kao ni plaće zaposlenih u obrtu i srodnim djelatnostima.

3.4. Rezultati istraživanja i objava podataka

Obradom podataka iz Mjesečnog statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći dobivaju se podaci o visini prosječne mjesečne isplaćene neto i bruto plaće zaposlenih u pravnim osobama za mjesec izvještavanja, nominalni i realni indeksi kretanja mjesečnih isplaćenih neto i bruto plaća, mjesečni broj zaposlenih prema podacima kadrovske evidencije i indeksi kretanja broja zaposlenih.

Podaci za nivo Federacije BiH publikuju se prema područjima i oblastima klasifikacije djelatnosti KD BiH 2010, a za nivo kantona prema područjima djelatnosti. Za nivo općina podaci se publikuju samo ukupno, bez podjele na djelatnosti. Razlog za ovo je povjerljivost i zaštita individualnih podataka, na što nas obavezuje Zakon o statistici u Federaciji BiH, članovi 36-39.

Naime, u pojedinim općinama područja djelatnosti su predstavljena sa malim brojem izvještajnih jedinica, do 3 izvještajne jedinice, što onemogućava objavu podataka, a u cilju zaštite individualnih podataka.

Prema kalendaru objavljivanja podataka o zaposlenima i plaći, prvi rezultati se objavljuju u saopćenjima 45 dana od kraja referentnog mjeseca, tačnije do 15 - og u mjesecu za mjesec koji prethodi prethodnom. Detaljni podaci se objavljuju u Mjesečnom biltenu za Federaciju BiH do 20. u mjesecu, i Kantonalnom statističkom biltenu do 25-og u mjesecu. Saopćenja kao i bilteni se postavljaju na web stranici Federalnog zavoda za statistiku. Podaci se objavljuju u formi tabela i prikazani su u apsolutnim iznosima i indeksima.

U godišnjoj periodici objavljuje se tematski bilten Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u Federaciji BiH, koji sadrži podatke za nivo Federacije BiH, kantona i općina. Podaci o zaposlenima prema kadrovskoj evidenciji i neto i bruto plaćama se odnose na prosjek prethodne godine, dok se podaci o zaposlenima prema vrsti radnog odnosa, dužini radnog vremena, stepenu stručnog obrazovanja, starosti, broju zaposlenih na koje se odnose isplate plaća prema intervalima neto plaća odnose na stanje mart prethodne godine.

Također se objavljuju podaci u statističkom godišnjaku, publikaciji „Federacija BiH u brojkama“, publikaciji „Kantoni u brojkama“, kao i u gender publikaciji „Žene i muškarci u Federaciji BiH“.

3.5. Namjena podataka

Podaci o prosječnoj mjesečnoj isplaćenoj neto i bruto plaći u Federaciji BiH služe kao osnovica za utvrđivanje materijalnih i socijalnih prava stanovništva. Podaci o plaćama i broju zaposlenih služe kao kratkoročni pokazatelji razvoja ekonomije i elementi za izradu dugoročnih i kratkoročnih razvojnih programa u području ekonomske i socijalne politike.

3.6. Korisnici podataka

Glavni korisnici podataka jesu vladina tijela, zavodi i druge državne institucije, tijela jedinica lokalne uprave i samouprave, sindikati, udruženja poslodavaca, istraživači, naučnici, novinari i međunarodne organizacije.